

ความท้าทายในการดำเนินนโยบายการเงินในอนาคต

โดย ดร. ประสาร ไตรรัตน์วรกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

ความท้าทายใหม่ที่นับวันจะมีมากและยากขึ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายเตรียมพร้อมทั้งเชิงรับและเชิงรุก ในการก้าวผ่านความท้าทายต่าง ๆ โดยมีจุดหมายร่วมกันที่จะให้เศรษฐกิจไทยเดินหน้าต่อไปได้อย่างราบรื่น โดยหัวข้อที่จะกล่าวแบ่งเป็น ๔ ส่วน ได้แก่

- (๑) ตระหนักถึงความท้าทายที่จะนำมาสู่เศรษฐกิจบริบทใหม่
- (๒) แสวงหาโอกาสระหว่างทางที่ก้าวผ่านความท้าทาย
- (๓) รับมือกับความท้าทายในฐานะผู้ดำเนินนโยบาย
- (๔) ประสานมือก้าวผ่านความท้าทายไปด้วยกัน

ส่วนที่ ๑ : ตระหนักถึงความท้าทายที่จะนำมาสู่เศรษฐกิจบริบทใหม่

ในช่วงที่ผ่านมา บางท่านอาจจำได้ว่าหากเปรียบเศรษฐกิจไทยเสมือนคนป่วยที่เป็นไข้หวัด ไข้ข้อเสื่อม และขาดความมั่นใจ ในวันนี้จะยากจะให้ทุกท่านตระหนักกว่าอาการป่วยดังกล่าว บางอาการในที่สุดก็จะทุเลาไปเอง เปรียบได้กับปัญหาจากปัจจัยเชิงวัฏจักร (Cyclical factors) แต่บางอาการอาจเรื้อรัง เสมือนปัญหาจากปัจจัยเชิงโครงสร้าง (Structural factors) การเติบโตของเศรษฐกิจไทยจึงกำลังเผชิญกับความท้าทายที่มากและยากขึ้นทุกขณะ และสำหรับเศรษฐกิจภาคใต้ก็เผชิญกับทั้ง ๒ ปัญหาเช่นกัน เพียงแต่ต่างไปในรายละเอียด

ความท้าทายจากปัจจัยเชิงวัฏจักร

เป็นความท้าทายที่มีผลต่อเศรษฐกิจในระยะสั้น แต่ไม่นานนัก เราจะเห็นเศรษฐกิจปรับดีขึ้น โดยความท้าทายของเศรษฐกิจไทยในระยะสั้นที่สำคัญ คือ เศรษฐกิจบางประเทศกำลังจะเปลี่ยนจากเศรษฐกิจขาลงมาเป็นขาขึ้น ซึ่งจะนำมาสู่การดำเนินนโยบายที่แตกต่างไป และจะส่งผลกระทบต่อความผันผวนของตลาดการเงิน เงินทุนเคลื่อนย้าย ตลอดจนการส่งออกสินค้าและราคาสินค้าโภคภัณฑ์ โดยสหรัฐอเมริกาที่ถึงเวลาต้องลดระดับการผ่อนคลายนโยบายการเงินลงไม่ช้าจากภาวะเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มฟื้นตัวต่อเนื่อง แต่ในฝั่งประเทศทางยุโรปและญี่ปุ่นจำเป็นต้องดำเนินนโยบายแบบผ่อนคลายเป็นต่อไปเพราะการฟื้นตัวของเศรษฐกิจยังไม่ชัดเจนและบางประเทศในกลุ่มยูโร เช่น กรีซ ยังประสบกับปัญหาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ขณะเดียวกันพญามังกรอย่างจีนกำลังใช้มาตรการที่คำนึงถึงความเสี่ยงด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจและการเงิน ควบคู่ไปกับการพยุงระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งต้องยอมรับว่าหากมังกรขยับตัวเมื่อใด ย่อมส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอาเซียนและไทยอย่างปฏิเสธไม่ได้

ความท้าทายจากปัจจัยเชิงโครงสร้าง

ถึงเวลาแล้วที่ต้องตระหนักว่าการเติบโตของเศรษฐกิจไทย แฝงปัญหาเชิงโครงสร้างมายาวนาน จนมีผลต่อการเติบโตของเศรษฐกิจในระยะยาว เพียงแต่ในช่วงที่ผ่านมาปัญหาดังกล่าวยังไม่ชัดเจน เพราะวัฏจักรของเศรษฐกิจในช่วงขาขึ้น หรือมีตัวช่วยอย่างนโยบายรัฐมาพรางตา ความท้าทายจากปัจจัยเชิงโครงสร้าง ๓ ประการที่ต้องเผชิญต่อไปในอนาคต ได้แก่

ความท้าทายประการแรก คือ การปรับโครงสร้างการค้าโลกที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากปริมาณการค้าระหว่างกันของแต่ละประเทศจะมีน้อยลงแล้ว ล่าสุดเริ่มเห็นจุดเปลี่ยนที่ชัดเจนขึ้น คือ เศรษฐกิจประเทศขนาดใหญ่หลายประเทศ อาทิ จีนและสหรัฐอเมริกาพึ่งพึ่งการนำเข้าลดลง นั่นย่อมหมายถึงความหวังที่ไทยจะพึ่งการส่งออกสินค้าให้ป็นตัวจักรหลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจคงเป็นไปได้ยากขึ้น

ความท้าทายประการแรกนี้ ผลักดันให้เกิดความท้าทายประการที่ ๒ นั่น คือ **การยกระดับความสามารถในการแข่งขัน ท่ามกลางความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว** ยอมรับว่าทำได้ไม่ง่าย แต่เรามีทางเลือกไม่มากนัก เนื่องจากไทยยังจำเป็นต้องพึ่งพาการส่งออกสินค้าเพราะความต้องการค้าขายกันเพียงภายในประเทศอาจไม่เพียงพอที่จะทำให้เศรษฐกิจไทยกลับไปเติบโตได้ดีแบบในอดีต ดังนั้น เราต้องเร่งพัฒนาทรัพยากรของประเทศ ๓ ด้านคือ แรงงาน ทู่น และนวัตกรรม โดยด้านแรงงานไทยมีแรงงานจำนวนน้อยที่สามารถผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่มสูงได้ อีกทั้งทักษะของแรงงานส่วนใหญ่ไม่ตรงกับความต้องการของธุรกิจ ส่วนด้านปัจจัยทุน ไทยจำเป็นต้องมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ อาทิ ถนน รางรถไฟ ท่าเรือ และสนามบิน หลังจากที่ไม่มีการลงทุนขนาดใหญ่มาเป็นเวลานาน ท้ายสุดด้านนวัตกรรมพัฒนาในด้านนี้มีความสำคัญต่อการแข่งขันทางการค้าเป็นอย่างมากในโลกยุคปัจจุบัน แต่การลงทุนด้านวิจัยและพัฒนา (R&D) ของไทยต่ำมากอยู่ที่เพียงร้อยละ ๐.๕ ของ GDP เทียบกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาเลเซียซึ่งอยู่ที่ร้อยละ ๑ และเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกลุ่ม OECD ที่อยู่ที่ร้อยละ ๒.๔ ซึ่งคงต้องรอดูติดตามกันไปอีก ๖ ปีข้างหน้าว่า ไทยจะสามารถยกระดับการวิจัยและพัฒนาให้เป็นรูปเป็นร่างผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ สำเร็จได้มากน้อยเพียงใด

ความท้าทายประการที่ ๓ คือ ข้อบ่งคับด้านต่าง ๆ ในระดับนานาชาติที่เข้มข้นมากขึ้น ทั้งในแง่กฎหมายหรือมาตรฐานต่าง ๆ ดังเช่นที่ไทยกำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน เช่น ปัญหาการทำการประมงและธุรกิจการบินที่ยังไม่ได้มาตรฐานสากล เพราะการบังคับใช้กฎหมายและการจัดการของบ้านเรายังไม่เข้มงวดพอซึ่งหากความท้าทายดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง ปัญหาในลักษณะเช่นนี้อาจกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในอนาคต

ส่วนความท้าทายสำหรับภาคใต้นั้นไม่แตกต่างจากประเทศในแง่ที่เศรษฐกิจในแง่ที่เศรษฐกิจอ่อนไหวต่อทั้งปัจจัยเชิงวัฏจักรและปัจจัยเชิงโครงสร้าง แต่เศรษฐกิจภาคใต้นี้มีลักษณะพิเศษที่มีความอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงภายนอกประเทศมากกว่าภูมิภาคอื่น ๆ ในที่นี้หมายถึงความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงของการค้าโลกโดยเฉพาะจีน เนื่องจากรายได้ของคนในพื้นที่ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกค่อนข้างมาก อาทิ ยางพาราและปาล์มน้ำมัน รวมทั้งพึ่งพิงรายได้จากธุรกิจท่องเที่ยว ดังนั้น สำหรับภาคใต้แล้ว คิดว่าการติดตามประเด็นเศรษฐกิจการเงินโลกควบคู่ไปกับการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการดำเนินธุรกิจการตระหนักถึงความท้าทายต่าง ๆ มีความสำคัญ แต่เชื่อว่าประเด็นในอีก ๓ ส่วนที่เหลือที่จะกล่าวต่อไปนั้นสำคัญยิ่งกว่า เพราะล้วนเป็นทางออกที่เราทุกคนต้องเดินก้าวไปด้วยกัน

ส่วนที่ ๒ : เสาะหา โอกาสระหว่างทางที่ก้าวผ่านความท้าทาย

แม้ไทยเผชิญกับความท้าทายที่มากขึ้น แต่มั่นใจว่าโอกาสทางเศรษฐกิจของเรายังพอมืออยู่ เพียงลงมือทำ ยกระดับความสามารถของตนเอง แม้จะต้องใช้เวลา แต่เชื่อว่าเราจะทยอยเก็บเกี่ยวโอกาสทางเศรษฐกิจที่มีอยู่รอบๆ ได้ ซึ่งมีทั้งโอกาสเดิมและโอกาสใหม่

โอกาสเดิมมีอยู่เด่นชัด ๓ ด้าน ด้านแรก คือ การขยายตัวของสังคมเมือง (Urbanization)

ประเด็นนี้มีส่วนที่น่าสนใจ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ไทยมีการขยายตัวของสังคมเมืองขึ้นเป็นลำดับ เห็นได้จากการยกระดับตัวเองขึ้นมาเป็นเมืองหลักของภูมิภาค เช่น ขอนแก่น สุราษฎร์ธานี เมืองท่องเที่ยว เช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต เมืองอุตสาหกรรม เช่น ชลบุรี อยุธยา หรือเมืองการค้าชายแดน เช่น แม่สอด จ.ตาก หรืออรัญประเทศ จ.สระแก้ว และเมื่อมองไปในอนาคต จำนวนประชากรรายได้ปานกลางจะมีมากขึ้น และนำไปสู่การอพยพย้ายถิ่นจากชนบทสู่สังคมเมือง จนทำให้มีการเติบโตของเมืองใหญ่กระจายในทุกภูมิภาค และมีความต้องการสินค้าและบริการต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ดังนั้น การเกิดการขยายตัวของสังคมเมืองของไทยจะสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะผ่านภาคบริการ อาทิ ธุรกิจก่อสร้าง อสังหาริมทรัพย์ การค้าการขนส่ง โทรคมนาคม โรงแรมและภัตตาคาร รวมถึงการบริการทางการเงิน

ด้านที่สอง คือ การเชื่อมโยงเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (AEC) ณ ปลายปี ๒๕๕๘ นี้ จะทำให้ไทยเชื่อมโยงกับฐานการผลิต ตลาด และ ทรัพยากรที่มีขนาดใหญ่ขึ้น โดยเฉพาะตลาดกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม ที่ในระยะหลังมูลค่าการส่งออกไปกลุ่มประเทศดังกล่าวเติบโตขึ้นมาใกล้เคียงมูลค่าที่ไทยส่งออกไปสหรัฐฯ ยุโรป หรือญี่ปุ่นแล้ว

ด้านที่สาม คือ การเติบโตของประเทศตลาดเกิดใหม่ (Emerging Countries) เสมือนเป็นบันไดขั้นที่ ๓ ที่จะออกไปหาโอกาสที่ไกลขึ้น โดยการขยายตัวทางเศรษฐกิจรวมถึงกำลังซื้อของประเทศเหล่านี้ถือเป็นโอกาสหนึ่งที่ไม่อาจมองข้ามสำหรับการส่งออกไทย เนื่องจากปัจจุบันอิทธิพลกลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว นำโดยสหรัฐอเมริกาและประเทศในกลุ่ม G7 ไม่ได้เป็นเพียงกลุ่มเศรษฐกิจเดียวที่มีความสำคัญ แต่ประเทศตลาดเกิดใหม่จะมีอิทธิพลต่อเศรษฐกิจโลกเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มประเทศ E7 อาทิ จีน อินเดีย บราซิล รัสเซีย เม็กซิโก อินโดนีเซีย และตุรกี เพราะเป็นกลุ่มที่เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว รวมถึงมีทรัพยากรและประชากรจำนวนมาก

น่าสนใจต่ออีกว่า โอกาสเดิมที่ได้กล่าวไปข้างต้นนั้น เริ่มแตกกิ่งก้านออกเป็นโอกาสใหม่ (New Trend)****

๒ ด้าน ด้านแรก คือ กระแสการตระหนักถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม สุขภาพ และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี อันมีพื้นฐานมาจากการขยายตัวของคนชั้นกลางที่ต้องการยกระดับคุณภาพชีวิตของตัวเองมีให้อยู่เพียงเพื่อดำรงชีพปัจจัย ๔ และเมื่อผนวกกับทรัพยากรของโลกที่ลดน้อยลง การตระหนักถึงความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพจึงเป็นกระแสนิยมทั่วโลก ความนิยมในพลังงานทดแทนและสินค้าบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและดีต่อสุขภาพจึงได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อาทิ การท่องเที่ยว เจริญเวศน์ สุขภาพ และการแพทย์ รวมถึงสินค้าที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น **โอกาสใหม่ด้านที่ ๒ คือ การกระจายอำนาจของโลก (Diffusion of Power)** ที่ในช่วงหลังเราเริ่มเห็นกลุ่มประเทศตลาดเกิดใหม่พยายามขยายบทบาททั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมากขึ้น อาทิ การที่จีนมีแผนจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank) หรือ เอไอไอบี (AIIB) ซึ่งจากมุมมองของจีนนับเป็นช่องทางสำคัญเพื่อผลักดันให้เงินหยวนถูกใช้ในระดับโลกมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันโอกาสนี้ก็เป็นทางเลือกด้านแหล่งเงินทุนให้แก่ประเทศในภูมิภาคได้

ส่วนที่ ๓ รับมือ กับความท้าทายในฐานะผู้ดำเนินนโยบาย

หลังจากที่เราได้ตระหนักถึงความท้าทายและพยายามแสวงหาโอกาสระหว่างทางแล้ว ผู้ดำเนินนโยบายเป็นอีกบุคคลที่เปรียบเสมือนเป็นผู้ป้องกันและรักษาอาการป่วยที่เกิดกับเศรษฐกิจไทย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ผู้กำหนดนโยบายต้องเตรียมการทั้งเชิงรับและเชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกับการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ (Business Landscape) เพื่อการเตรียมความพร้อมรับมือกับความท้าทายควบคู่ไปกับเปิดรับโอกาสที่กำลังจะเข้ามาในอนาคต โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ การนำไปสู่เศรษฐกิจไทยที่เติบโตอย่างยั่งยืน

นโยบายเชิงรับ

เพื่อประคับประคองการฟื้นตัวของเศรษฐกิจเป็นไปอย่างรวดเร็วในโจทย์สำคัญที่ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) พยายามดำเนินการ คือ ดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นเบื้องต้น เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการบริโภคและการลงทุนในประเทศในช่วงที่เศรษฐกิจกำลังแบกรับปัญหาจากทั้งปัจจัยเชิงวัฏจักรและปัจจัยเชิงโครงสร้าง ซึ่งถือเป็นความท้าทายประการแรกในฐานะผู้ดำเนินนโยบาย โดยล่าสุด อัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ปรับลดลงได้ช่วยบรรเทาภาระทางการเงินของภาคธุรกิจและครัวเรือน ซึ่งผลการดำเนินนโยบายดังกล่าวสะท้อนให้เห็นจากอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์และต้นทุนการระดมทุนในตลาดพันธบัตรที่ปรับลดลง อีกทั้ง ธปท. ยังผ่อนคลายมาตรการเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศทำให้เงินบาทได้ปรับมาอยู่ในระดับที่เอื้อต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจมากขึ้น

ทั้งนี้ เพื่อรับมือกับสถานการณ์เฉพาะหน้าและเพิ่มประสิทธิภาพของนโยบายการเงิน ธปท. จำเป็นต้องอาศัยความสอดคล้องประสานกับเครื่องมือทางการคลัง เช่น ผ่านโครงการค้ำประกันสินเชื่อของบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ที่ช่วยผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ปลดล็อกปัญหาหลักประกันไม่เพียงพอ ช่วยให้สถาบันการเงินสามารถปล่อยสินเชื่อให้กับผู้ประกอบการกลุ่มดังกล่าวได้มากขึ้น พร้อมทั้งได้รับประโยชน์จากอัตราดอกเบี้ยที่ลดลง

ความท้าทายประการที่ ๒ คือ ภายใต้สถานการณ์ที่ธนาคารกลางของประเทศขนาดใหญ่กำลังขับเคลื่อนนโยบายการเงินไปคนละทิศละทาง (Policy Divergence) โดยเฉพาะธนาคารกลางสหรัฐ ฯ ที่ได้ส่งสัญญาณว่าจะปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย (Fed normalization) ในเร็ว ๆ นี้ ทำให้ตลาดคาดการณ์ว่าค่าเงินดอลลาร์ สหรัฐ. จะแข็งค่า ขณะที่ธนาคารกลางยุโรปและญี่ปุ่นที่ยังคงผ่อนคลายนโยบายการเงิน จะทำให้สกุลเงินยูโรและเยนยังมีทิศทางอ่อนค่า **โจทย์สำคัญ**ของ ธปท. ในขณะนี้ คือ **ใช้เครื่องมือเชิงนโยบายที่หลากหลายในการดูแลความผันผวนของเงินทุนเคลื่อนย้ายและอัตราแลกเปลี่ยน** พร้อมทั้งจับตาและติดตามพัฒนาการทางเศรษฐกิจการเงินของไทยและต่างประเทศอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวได้ต่อเนื่อง ในขณะเดียวกันขอให้ภาคเอกชนบริหารความเสี่ยงของตนเองผ่านผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ เช่นกัน

ในส่วนของรัฐบาล หลายหน่วยงานได้มีนโยบายโดยตรงที่ช่วยประคับประคองการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในระยะสั้นเช่นกัน อาทิ มาตรการช่วยเหลือ SMEs โดยการลดภาษีเงินได้ให้ SMEs และมาตรการบรรเทาภัยแล้งผ่านธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) โดยการขยายระยะเวลาชำระหนี้ และการให้สินเชื่อระยะสั้นเพื่อบรรเทาและฟื้นฟูหลังภัยแล้ง

นโยบายเชิงรุก

จะช่วยให้ความพร้อมให้ไทยสามารถรับความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นและเปิดประตูรับโอกาสที่จะเข้ามาในอนาคต โดยการแก้ปัญหาโครงสร้างในระยะยาวและยกระดับศักยภาพเศรษฐกิจทั้งการดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ พัฒนาสถานะแวดล้อมให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ และการปรับโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อเพิ่มความโปร่งใส

ธปท. เน้นการดูแลเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะกลางถึงยาวผ่านการดำเนินนโยบายการเงิน เพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืนและสนับสนุนให้การปรับตัวของเศรษฐกิจเป็นไปอย่างราบรื่น เนื่องจากภาวะการเงินที่มีเสถียรภาพเป็นเงื่อนไขสำคัญที่เอื้อให้เกิดการค้าการลงทุนทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ รวมถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและความสามารถในการแข่งขัน

ขณะเดียวกัน ธปท. มีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการประสานความร่วมมือระหว่างธนาคารกลางและหน่วยงานทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศภายในภูมิภาค เพื่อเป็นกลไกคุ้มครองทางการเงินและรักษาเสถียรภาพระบบการเงินในภูมิภาค เช่น ความตกลง Chiang Mai Initiative Multilateralization (CMIM) ที่ประเทศสมาชิกสามารถขอรับความช่วยเหลือหากประสบปัญหาดุลการชำระเงินหรือขาดสภาพคล่องระยะสั้น

นอกจากการดูแลด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจแล้ว **ธปท. ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถานะแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจผ่าน ๑) การดูแลเสถียรภาพของระบบการชำระเงินและเพิ่มประสิทธิภาพของระบบสถาบันการเงิน** โดยมุ่งยกระดับคุณภาพบริการของสถาบันการเงินผ่านการแข่งขันที่มากขึ้น เพื่อเพิ่มโอกาสและช่องทางให้ภาคธุรกิจสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้หลากหลาย ลดต้นทุนในการทำธุรกรรมทางการเงิน ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มความสะดวกในการประกอบธุรกิจ สร้างความน่าเชื่อถือทางการค้าและการลงทุนจนทำให้ภาคการเงินสามารถสนับสนุนการเติบโตของภาคเศรษฐกิจจริงได้มากขึ้น และ **๒) การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนและการลงทุนระหว่างประเทศ** ผ่านการเปิดเสรีทางการเงิน และการผ่อนคลายมาตรการด้านเงินทุนเคลื่อนย้ายให้มีความสมดุลมากขึ้น ตลอดจนมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมของภาคธุรกิจในการคว้าโอกาสจากการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ

ในส่วนของภาครัฐบาลนั้น หน่วยงานต่าง ๆ กำลังเร่งผลักดันแผนปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ประเทศในระยะยาว โดยรัฐกำลังเน้นการยกระดับความสามารถในการแข่งขันผ่านการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ สนับสนุนการผลิตสินค้าที่มีมูลค่าเพิ่ม รวมทั้งการปรับโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อเพิ่มความโปร่งใส (Transparency) อาทิ การปฏิรูปเกณฑ์ส่งเสริมการลงทุนของ BOI ที่สนับสนุนธุรกิจที่สร้างมูลค่าเพิ่ม ส่งเสริมธุรกิจที่ทำวิจัยและพัฒนา หรือการปฏิรูปเพื่อปราบคอร์รัปชันโดยเพิ่มกระบวนการตรวจสอบมากขึ้น ทั้งนี้ บางโครงการอาจล่าช้าในช่วงเริ่มต้น หรืออาจมีผลกระทบในระยะสั้นบ้าง (Short-term pain) แต่เชื่อว่าจะเป็นการวางรากฐานที่ดีต่อประเทศในระยะยาว (Long-term gain)

ส่วนสุดท้าย (๔) ประสานมือก้าวผ่านความท้าทายไปด้วยกันระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน สิ่งสุดท้ายที่จะกล่าวในวันนี้ คงเป็นส่วนที่สำคัญที่สุด เพราะหากทุกฝ่ายตระหนักถึงความท้าทายเสาะหาโอกาส และเตรียมรับมือกับความท้าทายต่าง ๆ แต่ขาดความร่วมมือกัน ย่อมเป็นไปได้ยากที่เศรษฐกิจไทยจะหลุดพ้น

จากอาการป่วยทั้งแบบชั่วคราวและแบบเรื้อรัง เพราะปัญหาและความท้าทายที่เกิดขึ้นนั้นไม่ใช่ความรับผิดชอบของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยลำพัง แต่จำเป็นต้องได้รับความสนใจและความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชนไปพร้อมกัน

ในส่วนนี้ขอเสนอภาพที่ควรจะเป็นสำหรับประเทศไทย คือ ภาครัฐและเอกชนประสานมือกันใน ๒ ลักษณะควบคู่กันไป ลักษณะแรก คือ แบบรวมศูนย์ (Centralized) โดยรัฐเป็นผู้กำหนดทิศทางนโยบายเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจนและต่อเนื่องสำหรับแนวทางการพัฒนาประเทศ แล้วให้เอกชนเป็นผู้เดินตาม ลักษณะที่สอง คือ แบบกระจายความรับผิดชอบ (Decentralized) ส่วนที่ภาคเอกชนมีความชำนาญอยู่แล้ว ควรให้เอกชนเป็นผู้นำ แล้วภาครัฐเป็นผู้สนับสนุน เพราะแท้จริงแล้วภาคเอกชนไทยเก่ง มีความเข้มแข็ง และมีบทบาทสำคัญต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศมาโดยตลอด ภาคธุรกิจเพียงต้องมองไกลและปรับตัวให้ทันกับความท้าทายโอกาส และนโยบายต่างๆ ที่เกิดขึ้น

สุดท้ายนี้ ขอฝากไว้ว่า ที่ผ่านมามีได้ที่เราเดินมาถูกทางแล้ว เพียงแต่อาจต้องใช้เวลา ดังนั้นในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ ประเทศไทยจะก้าวผ่านความท้าทายได้หรือไม่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน คนละไม้คนละมือเพราะทุกคนจะต้องรับบทบาทที่แตกต่างกัน เพื่อฟื้นฟูประเทศไทยให้ก้าวเดินต่อไปอย่างแข็งแกร่งและเติบโตอย่างยั่งยืน

จัดการความรู้และรวบรวมโดย
นางวิชชมนตร์ ปิ่นทอง
สรรพสามิตพื้นที่ปัตตานี
สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ปัตตานี